

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทยและอาจารย์สอนดนตรีไทยในระดับอุดมศึกษา
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการเป่าทำนองหลักสี่พาทย์
สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา

1. รองศาสตราจารย์ อรรถพร บรจนศิลป์	อาจารย์ประจำคณะดุริยางคศาสตร์
มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. อาจารย์ศิริ วิชเวช	ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง
(ดนตรีไทย) พุทธศักราช 2551
3. อาจารย์เฉลิม ม่วงแพศรี	ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง
(ดนตรีไทย) พุทธศักราช 2556
4. อาจารย์รัฐพงศ์ โสวัตร	ผู้เชี่ยวชาญสาขาเป่าพาทย์
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
5. อาจารย์สุธาร บัวทอง	ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย
6. อาจารย์สวิต ทับทิมศรี	ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย
7. รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงษ์ศักดิ์ ชรรณพิทักษ์กุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสาน ชัยญะชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
10. ดร.สุภาสิริร์ ปิยะพัฒน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
11. ดร.บุษนา จัฟพวรรณรัตน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12. ดร.วีระ พันธุ์เสือ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
13. อาจารย์นวัรัตน์ นักเสียง	มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
14. อาจารย์บรรทม น่วมศิริ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปลทำนองหลักปีพาทย์
สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา**

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช	อาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา
2. รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปัญญรักษ์	อาจารย์มหาวิทยาลัยมหิดล
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์	อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินคู่มือวิทยากร หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปลทำนองหลักปีพาทย์
สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา**

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา อินทรสุนานนท์	อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ ชาญเลขา	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมพล งามสุทธิ	อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพนคร ทาคง	อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ราชนครินทร์
5. ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์	คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

**ผู้เชี่ยวชาญประเมินแบบประเมินทักษะหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์
สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา**

1. รองศาสตราจารย์อรรณ บวรจงศิลป์	อาจารย์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
2. อาจารย์เฉลิม ม่วงแพศรี	ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง
(ดนตรีไทย) พ.ศ. 2554
3. อาจารย์ศิริ วิชเวช	ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง
(ดนตรีไทย) พ.ศ. 2551
4. อาจารย์สุธาร บัวหัง	ศิลปินเชี่ยวชาญทางด้านดนตรีไทย
5. อาจารย์สวัสดิ์ ทับทิมศรี	ผู้เชี่ยวชาญทางดนตรีไทย
6. อาจารย์นัฐพงษ์ โสวัตร	อาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินผลทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์สำหรับผู้เข้ารับการอบรม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประสาน ธัญญะชาติ	ผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงจะเข้
2. อาจารย์วิโรจน์ สุภาสุน	ผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงซอด้วง
สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
3. อาจารย์อภิพัชร เพ็ญเกษม	ผู้เชี่ยวชาญการบรรเลงจิม
มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี

แบบสัมภาษณ์
ผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรี

☐

เครื่องสาย

☐

เป่าพาทย์

วันที่สัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ. เวลา

สถานที่สัมภาษณ์

ชื่อ นามสกุล

ตำแหน่ง

ประสบการณ์การสอนดนตรี

.....

.....

.....

.....

.....

1. ท่านมีหลักและวิธีการสอนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. ลำดับขั้นตอนการสอนเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. เทคนิคการสอนที่เป็นลักษณะเด่นของท่านคือ

4. ลักษณะกลอนเครื่องสายหรือทำนองเครื่องสาย

5. การเรียนรู้ทำนองหลักปีพาทย์มีความจำเป็นและสำคัญอย่างไร สำหรับการสอนเครื่องสาย

6. ทำนองหลักปีพาทย์มีประโยชน์ในการเรียนรู้เครื่องสายอย่างไร

7. วิธีและเกณฑ์การประเมินทักษะดนตรีของท่านเป็นอย่างไร

8. ถ้ามีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสาย
ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร เพราะอะไร

9. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ก

แบบประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรม และแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพคู่มือวิทยากร

แบบประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรม

แบบประเมินร่างหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักกีฬาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสายฉบับนี้ ใช้ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม มี 2 ตอน คือ

1. แบบผลการประเมินความเหมาะสมของโครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม
2. แบบผลการประเมินความสอดคล้องของ โครงร่างหลักสูตรฝึกอบรม

ขอให้ท่านผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสมและความสอดคล้องภายในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงระดับความเหมาะสมและความสอดคล้องในแบบประเมินที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดความหมายของแต่ละรายการ ดังนี้

5 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องในระดับ	มากที่สุด
4 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องในระดับ	มาก
3 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องในระดับ	ปานกลาง
2 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องในระดับ	น้อย
1 หมายถึง มีความเหมาะสมและความสอดคล้องในระดับ	น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ปัญหาและความสำคัญ				✓		
2. หลักการ			✓			

ชูชาติ พิณพาทย์

นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบการประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์
สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ปัญหาและความสำคัญ						
2. หลักการ						
3. จุดหมาย						
4. เนื้อหาสาระ						
5. โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม						
6. การจัดประสบการณ์						
7. สื่อ/ วัสดุการอบรม						
8. การวัดการประเมินผล						
ภาพรวม						

แบบการประเมินความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปี่พาทย์
สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา

ประเด็นการประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					หมายเหตุ
	5	4	3	2	1	
1. ปัญหาและความสำคัญกับหลักการของหลักสูตร						
2. ปัญหาและความสำคัญกับจุดหมายของหลักสูตร						
3. หลักการกับจุดหมายของหลักสูตร						
4. หลักการกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร						
5. จุดหมายของหลักสูตรกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร						
6. จุดหมายของหลักสูตรกับการจัดประสบการณ์						
7. จุดหมายของหลักสูตรกับสื่อวัสดุการฝึกอบรม						
8. จุดหมายของหลักสูตรกับการวัดผลประเมิน						
9. เนื้อหาสาระกับโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม						
10. เนื้อหาสาระกับการจัดประสบการณ์						
11. เนื้อหาสาระกับสื่อ วัสดุ การฝึกอบรม						
12. เนื้อหาสาระกับการวัดผลประเมินผล						
13. หัวข้อการฝึกอบรมกับเนื้อหาวิชาในการฝึกอบรม						
14. โครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมกับสื่อ วัสดุการฝึกอบรม						
15. การจัดประสบการณ์กับสื่อ วัสดุการฝึกอบรม						
16. การจัดประสบการณ์กับการวัดผลประเมินผล						
17. แผนการฝึกอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร						
18. แผนการฝึกอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร						
19. แผนการฝึกอบรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 มีความสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตร						

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพคู่มือวิทยากร
เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์
สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคำแนะนำวิทยากร
 การจัดทำแผนฝึกอบรม เอกสารและสื่อประกอบการสอนสำหรับวิทยากร

โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับคำแนะนำวิทยากร การจัดทำแผนฝึกอบรม
 เอกสารและสื่อประกอบการสอน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับความคิดเห็น
 หรือการปฏิบัติที่เป็นจริงของท่าน โดยกำหนดความหมายของแต่ละรายการ ดังนี้

5 หมายถึง	มีความรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวในระดับ	มากที่สุด
4 หมายถึง	มีความรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวในระดับ	มาก
3 หมายถึง	มีความรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวในระดับ	ปานกลาง
2 หมายถึง	มีความรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวในระดับ	น้อย
1 หมายถึง	มีความรู้หรือเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวในระดับ	น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
(0)	คำแนะนำสำหรับวิทยากร		✓			
(00)	มีแผนการฝึกอบรม			✓		

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
 นายชูชาติ พินพาทย

ภาคผนวก ง

หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์สำหรับครู
สอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา

หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักสี่พาทย์
สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา

โดย

ชูชาติ พิณพาทย์

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

(ฉบับสมบูรณ์ผ่านการทดลองใช้แล้ว)

ปัญหาและความสำคัญ

การมีวงดนตรีในสถานศึกษา มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังให้กับเยาวชนที่จะต้องมีใจรัก และเข้าใจวัฒนธรรมของดนตรีไทย ให้ความสำคัญทางด้านดนตรีไทยเป็นลำดับแรก ก่อนที่จะศึกษาด้านดนตรีไทย เครื่องสายไทย เป็นเครื่องดนตรีที่มีผู้นิยมมาก เพราะเป็นเครื่องดนตรีที่มีเสียงเบา เคลื่อนย้ายได้ง่าย และในปัจจุบันครูสอนเครื่องสายไทยมีจำนวนมากกว่าครูผู้สอนด้านปี่พาทย์ อาจสืบเนื่องมาจากการผลิตครูสอนเครื่องสายในระดับบัณฑิตมีน้อย และมีผู้เรียนด้านเครื่องสายมากกว่าปี่พาทย์ รวมถึงสถานศึกษาส่วนใหญ่มีงบประมาณจำกัด จึงสนับสนุนในด้านเครื่องสายมากกว่าปี่พาทย์และหลักสูตรในการเรียนการสอนส่วนใหญ่ เน้นการพัฒนาทางด้านเครื่องสายเป็นหลัก จึงเห็นได้ว่า วงเครื่องสายมีบทบาทสำคัญมากในสถานศึกษา

เครื่องสายไทย โดยทั่วไปแล้ว มีลักษณะการสอนหรือต่อเพลงแบบแปรทำนองตามเครื่องมืออื่น ๆ เช่น ทางซอด้วง ทางซออู้ ฯลฯ ไม่มีการระบุทางหลักหรือเรียนรู้ทางหลักก่อน ซึ่งการเรียนการสอนรูปแบบนี้ได้ส่งผลกระทบยาวแก่ผู้เรียน โดยพบว่า ผู้เรียนที่เรียนเครื่องสายไทยส่วนใหญ่ มีปัญหาเกี่ยวกับการแปรทำนองจากทางหลักหรือมือฆ้อง โดยการแก้ปัญหาที่พบจากครูสอนเครื่องสายไทยหลาย ๆ ท่าน แก้ไขโดยการที่ให้นักเรียนเครื่องสายมาเรียนมือฆ้อง ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าววิธีนี้ต้องใช้เวลานานพอสมควร จึงสามารถเข้าใจทางหลักและแปรทำนองของเครื่องสายได้ เครื่องดนตรีที่เป็นทำนองแปร ได้แก่ ซออู้ ซอด้วง จะเข้ และขิม เครื่องดนตรีเหล่านี้ ต้องบรรเลงให้ถูกต้องตามลักษณะหน้าที่ของการบรรเลง จึงถือว่าเป็นการบรรเลงตามทำนอง ถ้าเครื่องดนตรีใดไม่บรรเลงตามหน้าที่แล้ว ไม่ถือว่าเป็นการบรรเลงตามทำนอง โดยการบรรเลงทำนองแปร หรือการแปรทำนองของเครื่องมือต่าง ๆ นั้น ก็มีความแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของเครื่องมือ นั้น ๆ ในทำนองแปรต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับทำนองหลัก มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้เรียนที่ศึกษาเครื่องสายทั้งระยะสั้นและระยะยาว ครูสอนเครื่องสายควรเข้าใจทางหลัก จึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดรูปแบบการเรียนการสอนของเครื่องสายไทย ให้มีความเข้าใจในทำนองหลัก

ความจำเป็นที่ต้องทำการฝึกอบรมจึงเป็นวิธีการหนึ่ง โดยต้องเพิ่มทักษะทำนองหลักปี่พาทย์สำหรับครูสอนเครื่องสายได้เป็นการฝึกอบรม เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ มุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะหรือความชำนาญ ในการแปรทำนองเครื่องสายไทย ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนการสอนโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ จันทบุรี ชลบุรี ตราด ระยอง ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี และสระแก้ว สามารถส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติในการปฏิบัติหน้าที่

เพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติการสอน ให้อยู่ในระดับสูงขึ้นและมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สามารถปรับวงเครื่องสายส่งเข้าประกวดในงานวิชาการต่าง ๆ ได้

การฝึกอบรม ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้ จำเป็นต้องมีหลักสูตรเป็นกรอบหรือแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้กับครู และจากรายงานการวิจัยของสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา ได้กล่าวว่า หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นเครื่องชี้ให้เห็นแนวทางการพัฒนาบุคลากรไปในทิศทางที่ต้องการมีลักษณะสำคัญ กล่าวคือ หลักสูตรการฝึกอบรม เป็นแนวทางการปฏิบัติงานหรือเครื่องชี้แนวทางการปฏิบัติงานของผู้สอนหรือวิทยากร เพราะในหลักสูตรการฝึกอบรมจะกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป วัตถุประสงค์เฉพาะ วิธีการฝึกอบรมและการประเมินผล ที่เป็นแนวทางหลักสูตรฝึกอบรมต้องมีความคล่องตัว สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี หลักสูตรการฝึกอบรม เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การฝึกอบรมบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ต้องสะท้อนให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะ ทศนคติที่ดี และนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลักการ

หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปี่พาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริหารของมหาวิทยาลัยบูรพา เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นเป็นการเฉพาะ โดยมีหลักการดังนี้

1. เป็นหลักสูตรอบรมที่เน้นเสริมสร้างความสามารถในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการ ในการดำเนินการเรียนการสอนของครูสอนเครื่องสายในสถานศึกษา
3. เป็นหลักสูตรที่เน้นให้ผู้เข้าฝึกอบรม สามารถเข้าใจทำนองหลักกับการแปรทำนองเครื่องสาย
4. เป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เข้ารับอบรมเป็นสำคัญ
5. เป็นหลักสูตรที่เน้นกิจกรรมการปฏิบัติทักษะเครื่องสาย โดยผู้เข้ารับการอบรมสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. เพื่อให้ครูสอนเครื่องสายได้นำความรู้ความเข้าใจ ไปพัฒนาการเรียนการสอนเครื่องสาย
2. เพื่อฝึกทักษะการแปรทำนองของครูสอนเครื่องสาย โดยใช้ทำนองหลักของวงมโหรี
3. เพื่อให้ครูนำความรู้ความสามารถที่ได้รับ มาปรับใช้กับการสอนเครื่องสายในโรงเรียนของตนเอง

เนื้อหาที่ใช้ในการฝึกอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปี่พาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสาย ในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมอบรมได้ฝึกทักษะการแปรทางเครื่องสาย โดยใช้ทำนองหลัก มีเนื้อหา ดังนี้

1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เบื้องต้นทำนองหลัก
 - 1.1 ความหมายทำนองหลัก
 - 1.2 ความสำคัญทางทำนองหลัก
 - 1.3 เสียงฆ้องวงใหญ่
 - 1.3.1 ระดับเสียงฆ้องเสียงต่ำ
 - 1.3.2 ระดับเสียงฆ้องเสียงกลาง
 - 1.3.3 ระดับเสียงฆ้องเสียงสูง
 - 1.3.4 ระดับเสียงเครื่องสาย
 - 1.4 รูปแบบเสียงการตีฆ้องวงใหญ่
 - 1.4.1 รูปแบบเสียงการตีคู่ 8
 - 1.4.2 รูปแบบเสียงการตีคู่ 4
 - 1.4.3 รูปแบบเสียง การตีคู่ 8 คู่ 4 ประสมกัน
 - 1.4.4 รูปแบบเสียงการตีทีละมือคู่ 8
 - 1.4.5 รูปแบบเสียงการตีทีละมือคู่ 4
 - 1.4.6 รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงขึ้น 3 เสียง
 - 1.4.7 รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงลง 3 เสียง
 - 1.4.8 รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงขึ้น 4 เสียง
 - 1.4.9 รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงลง 4 เสียง
 - 1.4.10 รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงขึ้น 5 เสียง
 - 1.4.11 รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงลง 5 เสียง
 - 1.4.12 รูปแบบเสียงการตีสลับขึ้น
 - 1.4.13 รูปแบบเสียงการตีสลับลง
 - 1.4.14 รูปแบบเสียงการตีสละ
 - 1.4.15 รูปแบบเสียงการตีกวาดขึ้น
 - 1.4.16 รูปแบบเสียงการตีประสมมือหรือสลับมือเป็นประโยค
 - 1.4.17 รูปแบบเสียงการตีพร้อมเป็นคู่เป็นประโยค

- 1.4.18 รูปแบบเสียงการตีมือพร้อมสลับการตีแบบประสมมือ
- 1.4.19 รูปแบบเสียงการตีแบบกรอเสียง
- 1.5 ลักษณะเสียงทำนองฆ้อง
 - 1.5.1 มือฆ้องแบบอิสระ
 - 1.5.2 มือฆ้องบังคับ
 - 1.5.3 มือฆ้องกึ่งอิสระกึ่งบังคับ
2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หลักและวิธีการแปรทำนองเครื่องสาย
 - 2.1 การแปรทำนองหลักเครื่องสายจากมือฆ้องอิสระ
 - 2.2 การแปรทำนองหลักเครื่องสายจากมือฆ้องบังคับ
 - 2.3 การแปรทำนองหลักเครื่องสายจากมือฆ้องกึ่งอิสระกึ่งบังคับ
 - 2.4 การนำเพลงประเภทดำเนินกลอนมาเป็นทำนองหลักเครื่องสาย
3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ทักษะการแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้ทำนองหลัก
 - 3.1 การแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้ทำนองหลัก
 - 3.1.1 การแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้โครงสร้างทำนองหลัก
 - 3.1.2 การแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้กลุ่มเสียงทำนองหลัก
 - 3.1.3 การแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้มือฆ้องบังคับ
4. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การนำหลักการและแนวคิดการแปรทำนองหลักปี่พาทย์เป็นทำนองเครื่องสายมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนและบทเพลงอื่น ๆ

เวลาการอบรม

หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปี่พาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสาย

ในเขตพื้นที่ของมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 4 วัน คือ ระหว่างวันจันทร์ที่ 28-31 ตุลาคม พ.ศ. 2556 ณ เวลา 9.00 น.-16.00 น. ณ. หอประชุม QS1-206 อาคาร 60 พรรษามหาราชนี คณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 30 คน (รวม 24 ชั่วโมง)

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้เบื้องต้นทำนองหลัก	จำนวน 3 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 หลักการแปรทำนองเครื่องสาย	จำนวน 3 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ทักษะการแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้ทำนองหลัก	จำนวน 12 ชั่วโมง
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	จำนวน 6 ชั่วโมง
การจัดประสบการณ์ตามหน่วย	รวม 24 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่	หัวข้อ/ เนื้อหา	การจัดประสบการณ์
1	ความรู้เบื้องต้นทำนองหลัก	การบรรยาย, การสาธิต, การปฏิบัติ
2	หลักการแปรทำนองเครื่องสาย	การบรรยาย, การสาธิต, การปฏิบัติ
3	ทักษะการแปรทำนองเครื่องสาย โดยใช้ทำนองหลัก	การบรรยาย, การสาธิต, การปฏิบัติ
4	การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	การบรรยาย, การสาธิต, การปฏิบัติ

กิจกรรมการฝึกอบรม

กิจกรรมการฝึกอบรม มีวิธีการ ดังนี้

1. การสร้างความคุ้นเคย โดยการพูดคุยอย่างเป็นกันเอง เพื่อสร้างบรรยากาศ
แห่งการเปิดเผยตัวเองให้สมาชิกที่เข้ารับการอบรมได้รู้จัก
2. การทดสอบก่อนการฝึกอบรม ใช้แบบวัดความรู้และทักษะในการแปรทำนอง
เครื่องสายจากทำนองหลักปีพาทย์ของครูผู้สอน
3. การดำเนินการฝึกอบรม ตามแนวการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ โอติว
และไทเลอร์ ซึ่งใช้ในการเรียนทฤษฎีและทักษะ ประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมความรู้
เบื้องต้นของทำนองหลัก นำมาจัดเป็นหลักสูตรฝึกอบรม โดยเน้นการแปรทำนองเครื่องสาย
โดยใช้ทำนองหลักปีพาทย์
4. การทดสอบหลังการฝึกอบรม โดยใช้แบบวัดความรู้และวัดทักษะในการแปรทำนอง
เครื่องสายจากทำนองหลักของปีพาทย์

สื่อการฝึกอบรม

1. หลักสูตรการฝึกอบรม
2. คู่มือสำหรับผู้เข้ารับการอบรม
3. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
4. เครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องฉาย PowerPoint
5. เอกสารประกอบการฝึกอบรม
6. แบบฝึกหัด แบบทดสอบ และแบบประเมินต่าง ๆ
7. เครื่องดนตรีไทย

การติดตาม การวัด และการประเมินผล

การวัดและการประเมินผลการฝึกอบรมทักษะ ทำนองหลักปีพาทย์ สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ด้านความรู้ และด้านทักษะ

1. ด้านความรู้ ดำเนินการวัดประเมินผลด้วยแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการแปรทางเครื่องสาย และทำนองหลักปีพาทย์ก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในการแปรทำนองของเครื่องสายสำหรับครูเพื่อสอนเครื่องสาย

2. ด้านทักษะ ดำเนินการวัดประเมินผลด้วยแบบวัดทักษะก่อนและหลังการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแปรทางเครื่องสาย จากทำนองหลักปีพาทย์สำหรับครูสอนเครื่องสาย

คู่มือวิทยากร

หลักสูตรฝึกอบรมทักษะทำนองหลักปีพาทย์

สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริหารของมหาวิทยาลัยบูรพา

คู่มือสำหรับวิทยากร

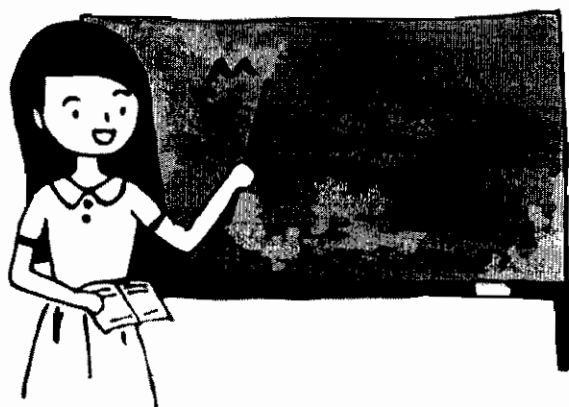
หลักสูตรฝึกอบรมทักษะการแปรทำนองหลักปีพาทย์
สำหรับครูสอนเครื่องสายในเขตพื้นที่บริการของมหาวิทยาลัยบูรพา

โดย

ชุชาติ พิณพาทย์

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คู่มือ

คำแนะนำสำหรับวิทยากร

เพื่อให้การดำเนินการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมฉบับนี้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม วิทยากรหรือผู้ดำเนินการฝึกอบรม ควรดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมก่อนการฝึกอบรม

1.1 การประชุมคณะวิทยากรหรือผู้ดำเนินการฝึกอบรม เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจคู่มือการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เอกสารหลักสูตรฝึกอบรม สื่อ และเอกสารประกอบการฝึกอบรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมนี้

1.2 วางแผนดำเนินงานระหว่างฝึกอบรม ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรฝึกอบรม และกิจกรรมการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยมีการเตรียมการล่วงหน้า ดังนี้

1.2.1 แนวการแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมตลอดการฝึกอบรม

1.2.2 กำกับเวลาในการดำเนินกิจกรรมแต่ละหน่วย

1.2.3 กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของวิทยากรและคณะผู้ดำเนินการฝึกอบรม

1.2.4 การเตรียมสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ และเอกสารประกอบการฝึกอบรม

1.2.5 กำหนดแนวทางการประเมินผลการฝึกอบรมแต่ละกิจกรรม

1.3 เตรียมสถานที่ เครื่องอำนวยความสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการฝึกอบรม

2. ขั้นระหว่างการฝึกอบรม

2.1 แข่งวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ

2.2 ชี้แจงบทบาทหน้าที่ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกิจกรรม การวัดประเมินผลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทราบ

2.3 ประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนการฝึกอบรม โดยใช้แบบวัดที่กำหนดไว้

2.4 อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้คำปรึกษา คำแนะนำแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล ตลอดจนมีการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

2.5 สร้างบรรยากาศแบบกัลยาณมิตรในระหว่างการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

2.6 ในการทำกิจกรรมกลุ่มทำให้ไม่เกิดการแข่งขัน แต่จะเป็นการร่วมมือกันช่วยเหลือกันเพื่อการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

2.7 ให้เกียรติและยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างเท่าเทียมกัน

3. หลังการฝึกอบรม

3.1 ประเมินผลการฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบ แบบวัดความรู้ และแบบวัดทักษะ

3.2 วิเคราะห์ผลการฝึกอบรมจากข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรม
ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรม

3.3 สรุปผลการฝึกอบรมตามข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง

แผนการฝึกอบรม
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 “ความรู้เบื้องต้นทำนองหลัก”

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ความรู้เบื้องต้นทำนองหลัก เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องให้ผู้เรียนได้เห็นภาพรวมของการแปรทำนอง เป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ระหว่างทำนองหลัก มือฆ้อง ซึ่งเป็นพื้นฐาน ในการนำมาวิเคราะห์ โครงสร้างของเพลง การบรรเลงมือฆ้องสิ่งสำคัญคือ การใช้มือซ้ายมือขวาให้ถูกต้อง ลักษณะมือฆ้องมีรูปแบบที่ชัดเจน ลักษณะมือฆ้องที่นำมาแปรเป็นทำนอง มีรูปแบบทำนองมือฆ้องอิสระ ทำนองมือฆ้องบังคับ ทำนองมือฆ้อง กิ่งอิสระ กิ่งบังคับ

วัตถุประสงค์

ด้านความรู้

1. อธิบายความหมาย ความสำคัญ ของทำนองหลักได้
2. เข้าใจและอธิบายลักษณะทำนองหลักประเภทต่าง ๆ ได้
3. สามารถอธิบายลักษณะของมือฆ้องในรูปแบบต่าง ๆ ได้

ด้านทักษะ/ กระบวนการ

1. สามารถบอกรูปแบบการฝึกฆ้องได้
2. สามารถวิเคราะห์มือฆ้องแต่ละประเภทได้
3. สามารถบอกความแตกต่างมือฆ้องแต่ละประเภทได้

สาระการฝึกอบรม

1. ความหมายและความสำคัญของทำนองหลัก
2. แบบฝึกทำนองหลัก
3. ลักษณะทำนองฆ้องวงใหญ่
4. รูปแบบทำนองฆ้องวงใหญ่

กระบวนการการจัดฝึกอบรม

1. วิทยากรกล่าวทักทาย การสร้างความคุ้นเคย
2. การทดสอบก่อนเข้าฝึกอบรม

3. บรรยายพร้อมการสาธิต
4. อภิปรายซักถามร่วมกัน
5. ทำแบบทดสอบใบกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 1

สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้

1. เครื่องดนตรีฆ้องวงใหญ่
2. VDO
3. ใบกิจกรรม
4. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหน่วยที่ 1
5. ใบความรู้

การวัดและการประเมินผล

ด้านความรู้

1. การสังเกตการณ์พัฒนาการเรียนรู้ จากการซักถาม ถามตอบคำถาม การร่วมอภิปรายของผู้ฝึกอบรม
2. จากการสังเกตจากการตอบคำถาม
3. จากการทำแบบทดสอบใบกิจกรรม

บันทึกหลังการฝึกอบรม

แผนการฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 “หลักและวิธีการแปรทำนองเครื่องสาย”

เวลา 3 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

หลักการแปรทำนองเครื่องสาย ลักษณะเครื่องสายมีเอกลักษณ์เฉพาะไม่เหมือนกับกลุ่มเครื่องดนตรีประเภทอื่น ด้วยรูปลักษณะของเครื่องสายไม่สามารถมีเสียงมากเหมือนกลุ่มเป่าพาทย์ การฝึกอบรมครั้งนี้เป็นการอบรมเพื่อให้เครื่องสายแปรทางโดยยึดทำนองหลักเป็นแบบการแปรทำนองเครื่องสายจึงมีความจำเป็นต้องนำทำนองฆ้องวงใหญ่มาทำการทำหลักแบบเครื่องสายก่อนถึงจะนำไปแปรเป็นทำนองเครื่องสายต่อไป

จุดประสงค์

ด้านความรู้

1. ความรู้ความเข้าใจหลักการแปรทำนองมือฆ้องเป็นทำนองหลักแบบเครื่องสายไทย
2. มีความรู้และเข้าใจการแปรทำนองเครื่องสาย

ด้านทักษะ/ กระบวนการ

1. มีทักษะในการแปรทำนองมือฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองหลักเครื่องสายได้

สาระการฝึกอบรม

1. หลักการแปรเครื่องสาย
2. การแปรทำนองฆ้องวงใหญ่เป็นทำนองเครื่องสาย

กระบวนการจัดฝึกอบรม

1. สนทนากล่าวทักทาย
2. บรรยายพร้อมการสาธิต
3. อภิปรายซักถาม
4. แบ่งกลุ่มเป็น 4 กลุ่ม ตามชนิดเครื่องมือแต่ละกลุ่มเลือกใบงาน 1 ใบ ให้แต่ละกลุ่มที่ได้รับใบงานแต่งทำนองหลักเครื่องสายจากมือฆ้องที่อยู่ในใบงานแต่ละกลุ่มรายงาน วิธีการแต่งและทำนองที่ได้แต่งทำนองหลักเครื่องสาย (ทั้ง 4 กลุ่ม) วิทยากรสรุปการแต่งทำนองหลักเครื่องสาย

สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้

1. ใบงานที่ 1
2. เครื่องดนตรี น้องวงใหญ่ (เสียงมโหรี)
3. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหน่วยที่ 2 เรื่องหลักและวิธีการแปรทำนองเครื่องสาย

การวัดและประเมินผล

1. ด้านความรู้
2. จากการสังเกตการณ์ทำงานกลุ่ม
3. จากการสังเกตจากการพัฒนาการเรียนรู้ จากการถามตอบ

บันทึกหลังการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ.....

(.....)

วิทยากร

แผนการฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 “ทักษะการแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้ทำนองหลัก”

เวลา 12 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การแปรทางเครื่องสายโดยใช้ทำนองหลักนี้ เพื่อเป็นการให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกการแปรทางเครื่องสายโดยใช้ทำนองหลัก ส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมได้มีหลักการทางวิชาการ

วัตถุประสงค์

ด้านความรู้

ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจหลักการแปรทำนองของการบรรเลงเครื่องสายได้

ด้านทักษะ

ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการแปรทำนองเครื่องสายโดยใช้ทำนองหลักได้

สาระการฝึกอบรม

1. หลักการแปรทำนองเครื่องสาย
2. สามารถนำทำนองที่แปรเครื่องสายบรรเลงได้

กระบวนการจัดการฝึกอบรม

1. วิทยากรกล่าวทักทาย
2. วิทยากรบรรยายพร้อมสาธิต ดังนี้
 - บรรยายการแปรทำนองซิม โดยใช้โครงสร้างทำนองหลัก พร้อมสาธิต
 - บรรยายการแปรทำนองจระเข้ โดยใช้โครงสร้างทำนองหลัก พร้อมสาธิต
 - บรรยายการแปรทำนองซอด้าง โดยใช้โครงสร้างทำนองหลัก พร้อมสาธิต
 - บรรยายการแปรทำนองซอฮู้ โดยใช้โครงสร้างทำนองหลัก พร้อมสาธิต
 - ยกตัวอย่าง เพลงแขกบรเทศ โดยการใช้วงเครื่องสายสาธิต
3. แบ่งกลุ่มตามเครื่องดนตรี ซอด้าง ซอฮู้ จะเข้ และซิม
 - แจกใบงานทำนองหลักเพลงแขกมอญ สามชั้น
 - ผู้เข้ารับการอบรมเลือกหัวหน้ากลุ่ม

- แปรทำนองเครื่องสายจาก เพลงแขกมอญ สามชั้น ในใบกิจกรรม
 - ผู้เข้ารับการอบรมนำทางที่แปรแต่ละเครื่องดนตรีมาปรับบรรเลงร่วมกัน
 - ผู้เข้ารับการอบรมบรรเลงร่วมกันเพลงแขกมอญ สามชั้น
 - ทำแบบทดสอบหลังการฝึกอบรม
 - วิทยากรสรุปการดำเนินการฝึกอบรม
4. ทำแบบทดสอบใบกิจกรรมหน่วยการเรียนรู้ที่ 3-4

สื่อ/ แหล่งการเรียนรู้

1. ใบกิจกรรม
2. เครื่องดนตรี เครื่องสาย
3. เอกสารประกอบการฝึกอบรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การแปรเครื่องสาย

โดยใช้ทำนองหลัก

4. ใบความรู้

การวัดผลประเมินผล

ด้านความรู้

จากการสังเกตการณ์ทำงานภายในกลุ่ม

ด้านทักษะ

ผู้เข้ารับการอบรมสามารถแปรทางเครื่องสายได้

บันทึกหลังการฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วิทยากร

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

แผนการฝึกอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 “การนำทักษะการแปรทางเครื่องสายจากทำนองหลักมาประยุกต์ใช้”

เวลา 6 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

การแปรทำนองหลักให้เป็นสำนวนการบรรเลง ของเครื่องดนตรีเครื่องสายประเภทต่าง ๆ จะต้องร้อยเรียงสำนวนทำนองการแปรทางตามขอบเขตของเสียงเครื่องดนตรีประเภทนั้น ๆ โดยอาศัยทักษะกระบวนการและการฝึกฝน

วัตถุประสงค์

ด้านความรู้

ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจหลักการแปรทำนองของการบรรเลงเครื่องสายได้

ด้านทักษะ

1. เมื่อผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจหลักการ และมีทักษะในการแปรทำนองเครื่องสาย โดยอิงทำนองหลักแล้วสามารถนำหลักการมาแปรทำนองของเครื่องดนตรีของตนได้
2. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถแปรทำนองหลัก เพลงแขกมอญ สามชั้น เป็นทำนองเครื่องดนตรีของตนได้

สาระการฝึกอบรม

เมื่อผู้รับการอบรมเข้าใจหลักการ และมีทักษะในการแปรทำนองหลักเป็นอย่างดีแล้วขั้นต่อมา คือ การนำทำนองหลักมาแปรสำนวนให้เหมาะสมกับ การบรรเลงของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย ตามที่ผู้เข้ารับการอบรมนัด โดยใช้เพลงแขกมอญ สามชั้น

กระบวนการจัดการฝึกอบรม

1. วิทยากรกล่าวทักทาย
2. แบ่งกลุ่มตามเครื่องดนตรี ซอด้วง ซออู้ จะเข้ และขิม
 - แจกใบงานทำนองหลักเพลงแขกมอญ สามชั้น
 - ผู้เข้ารับการอบรมเลือกหัวหน้ากลุ่ม
 - แปรทำนองเครื่องสายจาก เพลงแขกมอญ สามชั้น ในใบกิจกรรม
 - ผู้เข้ารับการอบรมนำทางที่แปรแต่ละเครื่องดนตรีมาปรับบรรเลงร่วมกัน
 - ผู้เข้ารับการอบรมบรรเลงร่วมกันเพลงแขกมอญ สามชั้น

3. ผู้เข้ารับการอบรมฝึกทักษะการปฏิบัติ จากการแปรทำนองหลักฆ้องวงใหญ่
จากการแปรทำนองเครื่องสายภายในกลุ่มของตน

4. ผู้เข้ารับการอบรมแบ่งกลุ่มเข้าร่วมวงกับกลุ่มเครื่องมืออื่น เพื่อระดมความคิด
และปรับวง โดยภายใน 1 วงจะต้องมีเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย คือ ซออด้วง ซออู้ จะเข้ และขิม

5. วิทยากรทำการประเมินการทำกิจกรรม และสรุปการดำเนินการฝึกอบรม

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. เครื่องดนตรี เครื่องสาย
2. เอกสารประกอบการฝึกอบรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การแปรเครื่องสาย
โดยใช้ทำนองหลัก
3. ใบประเมินการปฏิบัติเครื่องดนตรีจากการแปรทำนอง

การวัดผลประเมินผล

ด้านความรู้

จากการสังเกตการณ์ทำงานภายในกลุ่ม

ด้านทักษะ

1. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถแปรทางเครื่องสายได้
2. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถบรรเลงรวมวงได้

บันทึกหลังการฝึกอบรม

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

วิทยากร

เอกสารประกอบการอบรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1

ความรู้เบื้องต้นทำนองหลัก

ความหมายทำนองหลัก

ทำนองหลัก หมายถึง ทำนองฆ้องวงใหญ่ ที่มีลักษณะเป็นเนื้อทำนองแท้ ๆ มีโครงสร้าง ส่วนประกอบของเพลง เช่น ลูกตกในประโยคเพลง กลุ่มเสียงหลักที่ใช้ในการทำนองเพลง จำนวน ความสั้นยาวของจังหวะหน้าทับ

ความสำคัญของทำนองหลัก

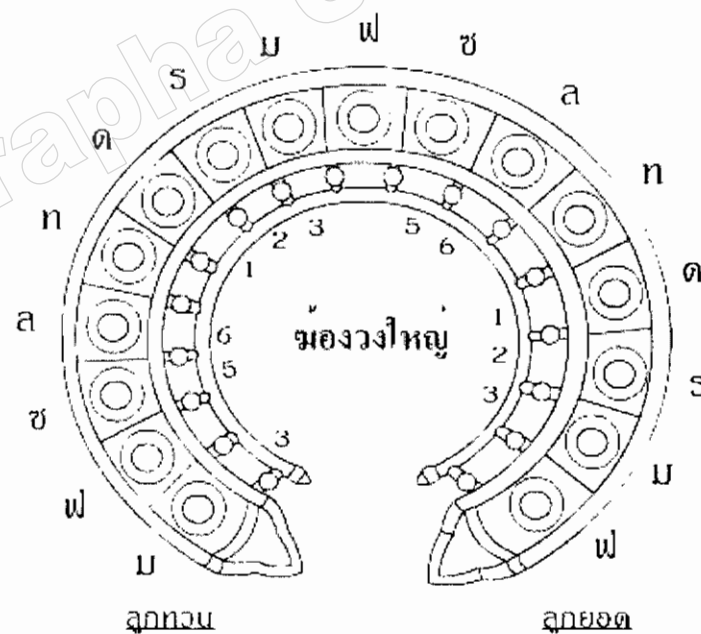
ในการศึกษาดนตรีไทยทุกประเภท ทำนองหลักมีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นองค์ความรู้ที่สำคัญในการเรียนดนตรีไทย และเป็นฐานความรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะที่สูงขึ้น เพราะในการเริ่มเรียนดนตรีไทยให้สมบูรณ์และถูกต้องตามหลักวิชาการแล้ว ทำนองหลัก จำเป็นต้องศึกษาเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะกลุ่มปีพาทย์ ผู้เรียนเริ่มด้วยการฝึก ฆ้องวงใหญ่เป็น พื้นฐานอันดับแรก เมื่อมีพื้นฐานแล้วก็จะเลือกศึกษาเรื่องเครื่องดนตรีชนิดอื่น เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงเล็ก ปี ๔๔ฯ สิริชัยชาญ พักจำรูญ (สัมภาษณ์, 2553) อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ให้ความเห็นทำนองหลักว่า “ทำนองหลัก คือ ลูกฆ้องหรือมือฆ้อง ซึ่งโดยหลักแล้ว ใช้กับเพลงทางพื้น เพราะครูโบราณแต่งเพลงด้วยการแต่งเป็นมือฆ้องมาก่อน แล้วนำมาแปร เป็นทางของเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ทำนองหลักนั้นมีความสำคัญต่อการเรียนดนตรี เป็นอย่างมาก ถ้าไม่เข้าใจทำนองหลักก็ไม่เข้าใจทำนองเพลงในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้ง ยังขาดความแม่นยำทำให้ การบรรเลงไม่สมบูรณ์แบบเลี้ยวไปเลี้ยวมาไม่มีหลัก เห็นด้วยกับการให้ครูสอนเครื่องสายได้เรียนรู้ เรื่อง ทำนองหลัก แต่ไม่จำเป็นต้องไปตีฆ้องวงใหญ่จริง ๆ ก็ได้การตีระนาดทุ้มเป็นมือฆ้องแทนและ ควรเรียนมือฆ้องจากเพลงง่าย ๆ ไปก่อน โดยเพลงในกลุ่มประเภทเพลงมโหรี เช่น ตับตันเพลงฉิ่ง สามารถแปรทำนองได้เร็วกว่าไปเรียนเพลงที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน วิธีการแปรทำนองของเครื่องสาย อาจใช้หลักการแปรทำนองเป็น สองชั้น คือ 1) แปรทำนองหลักจากทำนองแปรที่มีอยู่แล้ว (ใช้วิธีการเทียบเคียงกับเพลงที่บรรเลงเป็นประจำอยู่แล้ว) 2) แปรทำนองโดยการคิดเองจากการฝึก ในข้อที่ 1 จนชำนาญและเกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้ว แต่อย่างไรก็ตามก็ต้องให้ครูเป็นผู้ตรวจสอบ ทำนองที่แปรว่าดีหรือไม่ อย่างไรด้วยการแปรทำนองสุดท้ายก็ต้องมาบรรเลงรวมวง ซึ่งต้องได้รับการปรับวง เพื่อให้สำนวนทำนองที่แปรมีความสัมพันธ์กลมกลืนกันระหว่าง เครื่องดนตรีต่าง ๆ ในวง ดังนั้น ผู้เรียนต้องเข้าใจในกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย”

เสียงฆ้องวงใหญ่

ฆ้องวงใหญ่มีจำนวนลูกฆ้องทั้งหมด 16 ลูก 16 เสียง เรียงลำดับซ้ายมือของผู้บรรเลง คือ เสียงต่ำสุด ลักษณะลูกฆ้องมีขนาดใหญ่สุด เรียงตามลำดับจนถึงลูกยอดเล็กสุด ทางขวามือผู้บรรเลง มีเสียงเรียงลำดับเสียงต่ำสุดเริ่มตั้งแต่เสียง มี ฟา ซอล ลา ที โด เร มี ฟา ซอล ลา ที โด เร มี ฟา โดยกำหนดให้สัญลักษณ์เสียงสูง เสียงกลาง และเสียงต่ำ ดังนี้

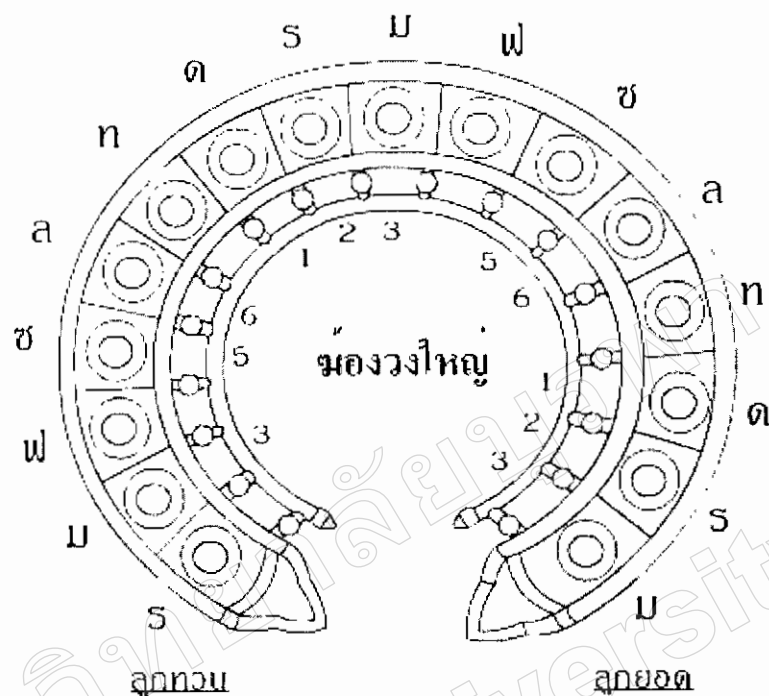
1. ระดับเสียงฆ้องเสียงต่ำ ระดับเสียงตั้งแต่เสียง มี ฟา ซอล ลา ที เมื่อนำมาเขียนโน้ต จะใช้สัญลักษณ์ จู๊ดได้ตัวโน้ต มีลักษณะ ดังนี้ มุ พุ ชุ ลุ ท
2. ระดับเสียงฆ้องเสียงกลาง มีเสียงเรียงลำดับจากเสียงต่ำขึ้นไป มีเสียงตั้งแต่ โด เร มี ฟา ซอล ลา ที เมื่อนำมาเขียนโน้ต จะใช้ลักษณะ ดังนี้ ค ร ม ฟ ช ล ท
3. ระดับเสียงฆ้องเสียงสูง มีเสียงเรียงลำดับจากเสียงกลางขึ้นไปมีเสียงตั้งแต่ โด เร มี ฟา เมื่อนำมาเขียนโน้ต จะใช้สัญลักษณ์จุดบนตัวโน้ต มีลักษณะ ดังนี้ ค ํ ร ํ ม ํ ฟ ํ
4. ระดับเสียงเครื่องสาย บททำนองเพลงต่าง ๆ ใช้ระดับเสียงมโหรี (ทางเพียงออบน) เมื่อเทียบกับเสียงลูกฆ้องวงใหญ่ ระดับเสียงเป็น ดังนี้

ระดับเสียงมโหรีหรือเสียงเพียงออบน(ใช้ในวงเครื่องสาย)

ภาพ: ผู้วิจัย

ระดับเสียงใน (ใช้ในวงปีพาทย์ไม้แข็ง)

ภาพ : ผู้วิจัย

รูปแบบเสียงการตีฆ้องวงใหญ่

ทำนองหลักฆ้องวงใหญ่ มีลักษณะการใช้มือซ้ายมือขวา ลงพร้อมกันและไม่พร้อมกัน มีช่วงเสียงห่างกัน ลักษณะต้องการให้มันคงในจังหวะ เพื่อเป็นหลักให้กับเครื่องดนตรีชนิดอื่น ได้ตกแต่งทำนองโดยใช้มือฆ้องเป็นหลัก มีรูปแบบมือฆ้อง ดังนี้

รูปแบบเสียงการตีคู่ 8

ค _ ร	ค _ ล	_ _ ช	_ _ ฟ
_ ค _ ร	_ ค _ ล	_ _ ช	_ _ ฟ

รูปแบบเสียงการตีคู่ 4

_ _ ช	_ _ ล	_ _ ท	_ _ ค
_ _ ร	_ _ ม	_ _ ฟ	_ _ ช

รูปแบบเสียงการตีคู่ 8 และคู่ 4 ประสมกัน

_ ช ร	_ ม ช	ค _ ล	_ ช _ ม
_ ช _ ล	_ ท _ ช	_ ค _ ล	_ ช _ ท

รูปแบบเสียงการตีที่ละมือคู่ 8

_ _ ซ ซ	_ _ ล ล	_ _ ท ท	_ _ คํ คํ
_ ซ _ _	ล _ _ _	_ ท _ _	_ ค _ _

รูปแบบเสียงการตีที่ละมือคู่ 4

_ ซ ซ	_ _ ล ล	_ ท ท	_ _ คํ คํ
ร _ _ _	_ ม _ _	_ ฟ _ _	_ ซ _ _

รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงขึ้น 3 เสียง

ร ม	_ _ ม ซ	_ _ ซ ล	_ _ ล คํ
_ ค _ _	ร _ _ _	_ ม _ _	_ ซ _ _

รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงลง 3 เสียง

_ ม _ _	_ ร _ _	คํ _ _	_ ล _ _
_ _ ร คํ	คํ ล	_ _ ล ซ	_ ซ ม

รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงขึ้น 4 เสียง

_ ม ซ	_ _ ซ ล	_ _ ล คํ	_ _ คํ ร
ค ร _ _	ร ม _ _	ม ซ _ _	ซ ล _ _

รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงลง 4 เสียง

ร คํ	คํ ล _ _	ล ซ _ _	ซ ม _ _
ล ซ	_ _ ซ ม	_ ม ร	_ _ ร ค

รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงขึ้น 5 เสียง

_ _ _ _	ม ฟ ซ ล	_ _ _ _	ล ท คํ ร
_ _ _ ร	_ _ _ ล	_ _ _ ซ	_ _ _ ร

รูปแบบเสียงการตีไล่เสียงลง 5 เสียง

_ _ _ ม	_ _ _ _	_ _ _ ร	_ _ _ _
_ _ _ _	ร คํ ท ล	_ _ _ _	คํ ท ล ซ

รูปแบบเสียงการตีสะบัดขึ้น

_ (รม)	_ (มฟ)	_ (ฟซ)	_ (ซล)
_ _ ค	_ _ ร _	_ _ ม	_ _ ฟ _

รูปแบบเสียงการตีสะบัดลง

__ ล __	__ ช __	__ ม __	__ ร __
__ ชม	__ มร	__ รค	__ คฤ

รูปแบบเสียงการตีสะเตาะ ใช้มือขวาลงที่ลูกฆ้องลูกใดลูกหนึ่ง 2 ครั้งด้วยความรวดเร็ว และมือซ้ายให้ ลงที่ลูกฆ้องลูกเดียวกันแต่ตีทีเดียว

__ คค __	__ รร __	__ มม __	__ ฟฟ __
__ ค	__ ร	__ ม	__ ฟ

รูปแบบเสียงการตีกวาดขึ้น กวาดจากเสียงที่ต้องการจะตีให้ใช้มือขวากวาดลูกฆ้อง อาทิ กวาดขึ้นเป็น เสียงซอลโดยใช้มือขวากวาดที่เสียงซอลในลูกที่ 3 ไปยังเสียงซอลที่เป็นคู่ 8 ในลูกฆ้องที่ 10 และลงเสียงพร้อมกันให้ได้เป็นคู่ 8 เท่านั้น

__ ช __	__ ช __	__ ล __	__ ล __
__ ช	__ ช	__ ล	__ ล

รูปแบบเสียงการตีประสมมือหรือสลับมือเป็นประโยค

__ ร ม	__ ฟ ช	__ ล __	__ ช ฟ	__ ค ล	__ ล ช	__ ช ม	__ ม ร
__ ค	__ ร ม	__ ฟ ช	__ ฟ	__ ม ร	__ ช ม	__ ม ร	__ ร ค

รูปแบบเสียงการตีพร้อมเป็นคู่เป็นประโยค

__ ช __ ค	__ ร __ ม	__ ม __ ม	__ ร __ ค	__ ม __ ม	__ ม __ ร	__ ค __ ล	__ ช __ ค
__ ร __ ค	__ ร __ ม	__ ช __ ม	__ ร __ ค	__ ม __ ช	__ ม __ ร	__ ค __ ล	__ ร __ ค

รูปแบบเสียงการตีมือพร้อมสลับการตีแบบผสมมือ

__ ช __ ค	__ ร __ ม	__ ม __ ม	__ ร __ ค	__ ร __ ม	__ ม __ ร	__ ค __ ล	__ ช __ ค
__ ร __ ค	__ ร __ ม	__ ช __ ม	__ ร __ ค	__ ค __ ล	__ ค __ ล	__ ล __ ค	__ ล __ ช

__ ล __	__ ช ม	__ ค ค	__ ร ร	__ ม	__ ม	__ ม	__ ร
__ ช ม	__ ร ค	__ ร	__ ม	__ ช ล	__ ช ม	__ ร	__ ค

รูปแบบเสียงการตีแบบกรอเสียง

__ ค	__ ล	__ ช	__ ม	__	__ ร	__ ม ค	__ ร ม
__ ค	__ ล	__ ช	__ ทุ	__ ทุ	__ ล	__ ทุ ช	__ ล ทุ

ลักษณะเสียงทำนองฆ้อง

การบรรเลงทำนองฆ้องวงใหญ่มีการใช้มือซ้ายมือขวา เสียงสูงและเสียงต่ำ การเคลื่อนทำนองของเสียง อาจเป็นไปในแนวเสียงต่ำขึ้นไปเสียงสูงหรือเสียงสูงลงมาถึงเสียงต่ำ หรือมีลักษณะการเคลื่อนที่ของเสียงอยู่ในระดับเดียวกัน การใช้มือซ้ายและมือขวาดำเนินทำนองทางดนตรีเรียกว่ามือฆ้อง การบรรเลงมือฆ้องต้องใช้มือให้ถูกต้องตามหลักการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ การบรรเลงทำนองฆ้อง 4 ห้อง เรียกว่า 1 วรรค การบรรเลง 8 ห้อง เรียกว่า 1 ประโยค ลักษณะทั่วไปของมือฆ้องวงใหญ่ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ

1. มือฆ้องแบบอิสระ
2. มือฆ้องแบบบังคับ
3. มือฆ้องแบบอิสระกึ่งบังคับ

มือฆ้องแบบอิสระ

มือฆ้องประเภทนี้อยู่ในเพลงประเภททางเก็บหรือดำเนินกลอนใช้มือฆ้องแบบอิสระแบบอิสระเป็นการที่เปิดโอกาสให้ผู้บรรเลงได้แปรทางต่าง ๆ ได้หลากหลายมือฆ้องมีลักษณะของการตีผสมมือมีท่วงทำนองที่เป็นพยางค์แบบห่าง ๆ โดยดำเนินไปตามช่องไฟของจังหวะอย่างสม่ำเสมอ

แบบที่ 1

_ รี _ ท	_ ถ _	ซ ซ _	ถ ถ _ ท	_ รี _ ม	_ รี _	ท ท _	ถ ถ _ ซ
_ ร _ ท	_ ถ _ ซ	_ ถ _	_ _ _ ท	_ ร _ ม	_ ร _ ท	_ _ _ ถ	_ _ _ ซ

แบบที่ 2

_ ด _ ฟ	_ ซ _ ถ	_ คี _ ถ	_ ซ _ ฟ	_ ร _	ค ค _	ฟ ฟ _	ซ ซ _ ถ
_ ซ _ ฟ	_ ซ _ ถ	_ คี _ ถ	_ ซ _ ฟ	_ ถ _ ซ	_ _ _ ฟ	_ _ _ ซ	_ _ _ ถ

แบบที่ 3

_ มี่ _ มี่	_ รี่ _	คี่ คี่ _	รี่ รี่ _ มี่	_ คี่ _	รี่ มี่ _ มี่	_ มี่ _ มี่	_ มี่ _ รี่
_ ซ _ ม	_ ร _ ค	_ _ _ ร	_ _ _ ม	_ ค _	ร ม _ ซ	_ ถ _ ซ	_ ม _ ร

แบบที่ 4

_ ซ _ ซ	_ ซ _ ซ	_ ซ _ ซ	_ ซ _ ซ	_ ซ _ ซ	_ ซ _ ซ	_ ซ _ ซ	_ ซ _ ซ
_ _ _ ค	_ _ _ ซ	_ _ _ ค	_ _ _ ซ	_ _ _ ค	_ _ _ ซ	_ _ _ ค	_ _ _ ซ

แบบที่ 5

_ _ _ ล	_ คํ คํ	_ รํ	_ คํ คํ	_ ซ ล	_ คํ รํ	_ คํ _	รํ รํ คํ
_ _ _ ม	_ ค _ _	_ _ _ ร	ค _ _	_ ม _ _	_ ค _ ร	_ ค _ ร	_ _ _ ค

แบบที่ 6

_ ม _	ร ร _ _	ม ม _ _	ซ ซ _ ล	ท _ รํ	_ ท _ _	ล ล _ _	ซ ซ _ ม
_ ท _ ล	_ _ ท	_ _ ซ	_ _ _ ล	ท _ ร	_ ท _ ล	_ _ _ ซ	_ _ _ ท

แบบที่ 7

ฟ	ซ	ล	ซ	ม	ร	ฟ
ฟ	ซ	ล	ซ	ค	ร	ค

แบบที่ 8

_ คํ _ _	รํ มํ _ มํ	_ มํ _ มํ	มํ _ รํ	_ มํ _ มํ	_ มํ _ _	รํ รํ _ _	คํ คํ _ ล
_ ค _ _	ร ม _ ซ	_ ล _ ซ	_ ม _ ร	_ ม _ ซ	_ ม _ ร	_ _ _ ค	_ _ _ ล

แบบที่ 9

_ _ _ ล	_ ซ _ _	คํ คํ _ _	รํ รํ _ มํ	มํ _ มํ	_ _ รํ รํ	_ มํ _ รํ	_ _ คํ คํ
_ _ _ ม	_ ร _ ค	_ _ _ ร	_ _ _ ม	_ ซ _ ม	_ ร _ _	_ ม _ _ ร	_ ค _ _

แบบที่ 10

_ ล _ _	ซ ม _	คํ คํ _ _	รํ รํ _ มํ	_ มํ _ มํ	_ มํ _ _	มํ มํ _ _	รํ รํ _ คํ
_ _ ซ ม	_ ร ค	_ _ _ ร	_ _ _ ม	_ ซ _ ล	_ ซ _ ม	_ _ _ ร	_ _ _ ค

มือฆ้องแบบบังคับ

มือฆ้องในลักษณะนี้เป็นมือฆ้องที่ค่อนข้างบังคับในการแปรทำนอง ซึ่งต้องคงรูปแบบ
จำนวนมือฆ้องเดิมให้มากที่สุด มือฆ้องประเภทนี้ลักษณะการตีผสมมือที่ใช้ ในการบรรเลง
ท่วงทำนองพยางค์แบบถี่ ๆ โดยดำเนินทำนองไปตามช่องไฟอย่างจังหวะสม่ำเสมอ

แบบที่ 1

_ _ ร ม	_ ฟ ซ	ล _ _	ซ ฟ _ _	คํ ล _ _	ล ซ _ _	ซ ม _	ม ร _ _
_ ค _ _	ร ม _ _	ฟ _ ซ ฟ	_ _ ม ร	_ ซ ม	_ _ ม ร	_ _ ร ค	_ _ ค ล

แบบที่ 2

รํ _ มํ _	มํ _ รํ _	คํ _ รํ _	รํ _ คํ _	ล _ คํ _	คํ _ ล _	ซ _ ล _	ล _ ซ _
_ คํ _ รํ	_ คํ _ ล	_ ล _ คํ	_ ล _ ซ	ซ _ ล	_ ซ _ ม	_ ม _ ซ	_ ม _ ร

แบบที่ 3

_ ม _	ซ ฟ	ซ ม _	ซ ฟ _	_ ร ม	_ ฟ ซ	_ ล _	ซ ฟ _
ร ร	ม ร	_ ร _	_ ม ร	ค	ร ม _	ฟ _ ซ ฟ	_ ม ร

แบบที่ 4

_ ค ร	_ ฟ ร	ค ร	_ ฟ ซ	_ ล ท	คํ ่ ท _	คํ ่ ล _	ล ซ _
_ ล _	ค ค	ค ล _	ค ร _	ฟ ซ _	_ ล ซ	_ ซ ฟ	_ ฟ ร

แบบที่ 5

ซ ซ ซ _	ซ ซ ซ _	ซ ซ ซ _	ซ ซ ซ	_ ร ม	ซ _ ม ซ	_ ซ ล	คํ ่ ล คํ ่
_ _ ร	_ _ ม	_ _ ร	_ _ ม	_ ค _	_ ร _	ร ม _	_ ซ _

มือน้องแบบกึ่งอิสระและกึ่งบังคับ

มือน้องประเภทนี้ปรากฏอยู่ในเพลงทางเก็บหรือเพลงดำเนินกลอน ผู้แปรมือน้องประเภทนี้ต้องวิเคราะห์ว่าส่วนใหญ่เป็นมือน้องกึ่งอิสระและส่วนใหญ่เป็นบังคับทาง ได้แปรทางให้มีความสัมพันธ์และถูกต้อง มือน้องประเภทนี้มีลักษณะการตีผสมมือที่ใช้ในการบรรเลงท่วงทำนองที่มีทั้งพยางค์ห่าง ๆ และแบบพยางค์ถี่ ๆ รวมอยู่ในประโยคเพลงเดียวกันโดยดำเนินทำนองไปตามซ่องไฟของจังหวะอย่างสม่ำเสมอ

แบบที่ 1

_ ซ ล	_ คํ ่ ล	_ ซ ล	_ ท คํ ่	_ ร ร	_ คํ ่ _	ท ท _	ล ล _ ซ
_ ฟ _	ซ _ ซ	ซ ฟ _	ซ ล _	_ ฟ ร	_ ค _ ท	_ _ ล	_ _ ซ

แบบที่ 2

_ ล _	ซ ซ _	ล ล _	คํ ่ คํ ่ _ ร	_ ม	ม _ ร	คํ ่ _ ร	ร _ คํ ่
_ ล _ ซ	_ _ ล	_ ค	_ _ ร	_ ร	_ คํ ่ _ ล	_ ล _ คํ ่	_ ล _ ซ

แบบที่ 3

_ ซ ล	_ คํ ่ ล	_ ซ ล	_ ท คํ ่	_ ร ร	_ คํ ่ _	ท ท _	ล ล _ ซ
_ ฟ _	ซ _ ซ	ซ ฟ _	ซ ล _	_ ฟ ร	_ ค _ ท	_ _ ล	_ _ ซ

แบบที่ 4

_ _ ฟ	_ ซ ซ	_ ล	_ ซ ซ	_ ซ ล	_ ท คํ ่	_ ร	คํ ่ ท _
_ _ ฟ	_ ซ _	_ ล	_ ซ _	_ ฟ	ซ ล _	ท _ คํ ่ ท	_ _ ล ซ

แบบที่ 5

_ ถ คั _	ถ ช _ _	_ _ ร ม	_ _ ฟ ช	คั _ _ รี่	_ คั _ ถ	_ _ ช ช	_ ถ _ คั
_ _ ช	_ _ ฟ ม	ร ค _ _	ร ม _ _	_ ค _ ร	ค _ ม	_ ร _ _	_ ม _ ค

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2

หลักและวิธีการแปรทำนองเครื่องสาย

การเรียนการสอนเครื่องสายในอดีตจนถึงปัจจุบัน ครูผู้สอนเริ่มฝึกหัดด้วยการนำทำนองที่แปรทำนองเสร็จแล้ว มาให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ จนทำให้ผู้เรียนขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องโครงสร้างทำนองหลักของเพลง ทำให้ผู้เรียนส่วนมากไม่สามารถสร้างสรรค์ การแปรทำนองเครื่องสายขึ้นมาใหม่ได้ เพื่อทำให้ผู้ศึกษาเครื่องสาย มีหลักในการนำมาแปรทำนองเครื่องสายให้ชัดเจนเป็นรูปแบบมากยิ่งขึ้นจึงต้องให้ผู้เรียนเครื่องสายได้ศึกษาทำนองหลักจากฆ้องวงใหญ่นำมาเป็นทำนองหลักแบบเครื่องสายไทย

การนำมือฆ้องวงใหญ่ทำให้เป็นทำนองหลักเครื่องสายต้องรู้คุณลักษณะการบรรเลงและการใช้มือซ้ายมือขวาของฆ้องวงใหญ่ว่าเสียงใดเป็นเสียงหลักเสียงใดเป็นเสียงรอง มือฆ้องวงใหญ่ที่นำมาทำให้เป็นทำนองหลักเครื่องสายเพื่อนำมาแปรทำนองเครื่องสายได้ถูกต้องและมีหลักในการแปรทำนองเครื่องสาย

นันทพงศ์ โสวัตร (สัมภาษณ์, 2553) ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ให้แนวคิดและแนวทางเรื่องหลักการแปรเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

“การแปรทำนองเพลงไทย โดยเฉพาะเพลงทางพื้น (ทางเก็บ) นั้น โดยทั่วไปแล้วมีกระบวนการแปรเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สำนวนมือฆ้อง เป็นการแยกแยะลักษณะของสำนวนการใช้มือฆ้องว่ามีลักษณะเป็นมือแบบบังคับ หรือเป็นมือแบบอิสระ โดยลักษณะมือฆ้องทั้งสองแบบนี้มีวิธีแปรทำนองที่ต่างกัน

ขั้นที่ 2 แปรสำนวนมือฆ้องให้เป็นสำนวนทำนองหลัก เป็นการแปรสำนวนมือฆ้องตามลักษณะที่วิเคราะห์ได้ให้มาเป็นสำนวนทำนองหลักแบบเนื้อแท้ ๆ โดยตัดเอาสำนวนเพลงการบรรเลงที่เป็นแบบเฉพาะของฆ้องวงใหญ่ออกให้เหลือแต่เนื้อทำนองที่เป็นโครงสร้างแท้ ๆ ทั้งนี้ มีหลักอยู่ 2 ประการคือ

1. การแปรสำนวนมือฆ้องแบบบังคับให้คงสำนวนทำนองเดิมให้มากที่สุด
2. การแปรสำนวนมือฆ้องแบบอิสระให้ตัดสำนวนทำนองที่เป็นการบรรเลงเฉพาะของฆ้องออกให้เหลือเฉพาะเนื้อทำนองแท้ ๆ

ขั้นที่ 3 แปรทำนองตามลักษณะของทำนองหลักที่สร้างขึ้น เป็นการนำทำนองหลักที่สร้างขึ้นในขั้นตอนที่ 2 มาเป็นกรอบในการแปรทำนองเป็นสำนวนทางเก็บ โดยแปรตามลักษณะของสำนวนทำนองหลัก ลักษณะ คือ

1. ทำนองหลักแบบอิสระ ในการแปรทำนองหลักลักษณะดังกล่าวนี้เปิดโอกาสให้นักดนตรีคิดการผูกกลอน ผูกสำนวนได้อย่างอิสระ แต่ต้องอยู่ในกรอบของโครงสร้างทำนองหลักเป็นสำคัญ

2. ทำนองหลักแบบบังคับ ในการแปรทำนองหลักลักษณะดังกล่าวนี้ค่อนข้างบังคับให้นักดนตรีแปรทำนอง หรือผูกกลอนให้มีความใกล้เคียงกับสำนวนทำนองหลักเดิมอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นการสร้างรูปสำนวนประโยคในโครงสร้างเพลงไว้

ขั้นที่ 4 แปรทำนองเป็นสำนวนทางเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ ในขั้นตอนนี้จะเป็นการแปรทำนองให้เข้ากับอัตลักษณ์ของการบรรเลงเฉพาะเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ เช่น แปรเป็นสำนวนทางระนาดทุ้ม สำนวนทางจะเข้ หรือสำนวนทางปี่ใน เป็นต้น แต่ยังคงยึดหลักการเดิมในขั้นที่ 3 ดังนี้

1. การแปรทำนองเป็นสำนวนทางเครื่องดนตรีจากทำนองหลักแบบอิสระ เปิดโอกาสให้แต่ละเครื่องมือแปรทำนองโดยผูกสำนวนกลอนเพลงเป็นลักษณะเฉพาะของเครื่องมือได้อย่างอิสระ แต่ต้องอยู่ในกรอบของโครงสร้างทำนองหลักด้วย

2. การแปรทำนองเป็นสำนวนทางเครื่องดนตรีจากทำนองหลักแบบบังคับ โดยหลักการแปรทำนองนั้น เครื่องมือทุกชนิดต้องดำเนินทำนองให้ใกล้เคียงกับสำนวนทำนองหลักให้มากที่สุด

การแปรทำนองหลักเครื่องสายจากมือฆ้องแบบอิสระ

ด้วยลักษณะการดำเนินทำนองมือฆ้องแบบอิสระเป็นการตีแบบประสมมือเป็นทำนองต่าง ๆ และมีการตีสลับมือกันบ้าง ซ้ำมือกันบ้าง หรือบางครั้งมีการตีพร้อมกันทั้งสองมือ ในการสร้างทำนองหลักของเครื่องสายจากมือฆ้องแบบอิสระ โดยจะตัดเอาพยางค์เสียงที่เกิดจากการตีมือพร้อมกันตีแบบสลับมือ และตีซ้ำมือมาแปรเป็นทำนองแบบรวเสียงหรือกรอเสียงยาว

แบบที่ 1 มือฆ้องอิสระแบบตีพร้อมกัน 2 มือ

_ ค _ ฟ	ช _ ล	ค _ ล	ช _ ฟ
_ ช _ ฟ	ช _ ล	_ ค _ ล	_ ช _ ฟ

แปรเป็นทำนองหลักเครื่องสาย

_ ค _ ฟ	_ ช _ ล	_ ค _ ล	ช _ ฟ
---------	---------	---------	-------

แบบที่ 2 มือฆ้องอิสระแบบตีพร้อมกัน 2 มือ

_ ค _ ร	_ ม _ ช	_ ล _ ช	ม _ ร
ช _ ล	ทุ _ ช	_ ล _ ช	_ ทุ _ ล

แปรเป็นทำนองหลักเครื่องสาย

_ ค _ ร	_ ม _ ช	_ ล _ ช	_ ม _ ร
---------	---------	---------	---------

สำหรับมือฆ้องแบบอิสระที่ตีสลับมือให้นำเฉพาะเสียงที่เป็นเสียงลูกตกหลักของท่านอง
แปรออกมาเป็นทำนองหลักของเครื่องสาย

แบบที่ 1 มือฆ้องอิสระแบบตีสลับมือ

_ ล	ซ ซ _	ล ล _ _	คํ คํ _ ร
_ ล _ ซ	_ _ _ ล	_ ค	_ _ ร

แปรเป็นทำนองหลักเครื่องสาย

_ _ _ ซ	_ _ ล	_ คํ	_ _ _ ร
---------	-------	------	---------

แบบที่ 2 มือฆ้องอิสระแบบตีสลับมือ

_ คํ _ ร	_ คํ _ _	ล ล _ _	ซ ซ _ ฟ
_ ค _ ร	_ ค _ ล	_ _ _ ซ	_ _ _ ฟ

แปรเป็นทำนองหลักเครื่องสาย

_ คํ _ ร	_ คํ _ ล	_ ซ	_ _ _ ฟ
----------	----------	-----	---------

การแปรทำนองหลักเครื่องสายจากมือฆ้องบังคับ

ลักษณะทำนองฆ้องแบบมือฆ้องบังคับ เป็นการตีประสมมือ เป็นทำนองแบบถี่ ๆ
โดยมีการสลับมือบ้าง ซ้ำมือบ้าง การนำมือฆ้องบังคับมาแปรเป็นทำนองหลักเครื่องสาย
ต้องคงลักษณะมือฆ้องแบบเดิมให้มากที่สุดหรือบางครั้งต้องไม่มีการตัดหรือเพิ่มจำนวนเสียงเข้าไป
ในทำนองเดิม

แบบที่ 1 ลำนวนมือฆ้องแบบบังคับ

_ _ ร ม	_ _ ฟ ซ	_ ล _ _	ซ ฟ _ _
_ ค	ร ม _ _	ฟ _ ซ ฟ	_ _ ม ร

แปรเป็นทำนองหลักเครื่องสาย

_ ค ร ม	ร ม ฟ ซ	ฟ ล ซ ฟ	ซ ฟ ม ร
---------	---------	---------	---------

แบบที่ 2 ลำนวนมือฆ้องแบบบังคับ

_ _ ซ ล	คํ ล	ซ ล	_ คํ ร
_ ม _	ซ _ ซ _	ซ ม _ _	ซ ล _ _

แปรเป็นทำนองหลักเครื่องสาย

_ ม ซ ล	ซ คํ ซ ล	ซ ม ซ ล	ซ ล คํ ร
---------	----------	---------	----------

การแปรทำนองหลักเครื่องสายจากมือฆ้องแบบกิ่งอิสระและกิ่งบังคับ

ลักษณะการดำเนินทำนองฆ้องบังคับมาประสมกันคือมีเสียงแบบต่าง ๆ และเสียงถี่ ๆ รวมอยู่ในประโยคเดียวกัน ดังนั้นเมื่อนำมาแปรเป็นทำนองหลักเครื่องสายต้องแปรเป็นไปตามลักษณะของทำนองนั้น ๆ

แบบที่ 1 ส่วนวนมือฆ้องแบบกิ่งอิสระและกิ่งบังคับ

_ ช _ คั	_ ร _ ม	ม _ ม	_ ร _ คั	_ ม _	ม _ ร _	คั _ ร _	ร _ คั _
_ ร _ ค	_ ร _ ม	_ ช _ ม	ร _ ค	_ _ _ ร	คั _ ล	_ ล _ คั	_ ล _ ช

แปรเป็นทำนองหลักเครื่องสาย

_ ช _ คั	_ ร _ ม	ช _ ม	_ ร _ ค	ม _ ร	ม คั ร ล	คั ล ร คั	ร ล คั ช
----------	---------	-------	---------	-------	----------	-----------	----------

แบบที่ 2 ส่วนวนมือฆ้องแบบกิ่งอิสระและกิ่งบังคับ

_ ล คั _	ล ช _	ร ม	_ _ ฟ ช	_ คั _ ร	คั _ ล	_ _ ช ช	_ ล _ คั
_ _ _ ช	_ _ ฟ ม	ร ค	ร ม _ _	_ ค _ ร	_ ค _ ม	_ ร _ _	_ ม _ ค

แปรเป็นทำนองหลักเครื่องสาย

_ ล คั ช	ล ช ฟ ม	ร ค ร ม	ร ม ฟ ช	_ คั _ ร	_ คั _ ล	_ ช ช ช	_ ล _ คั
----------	---------	---------	---------	----------	----------	---------	----------

การนำเพลงประเภทดำเนินกลอนมาเป็นทำนองหลักเครื่องสาย

การฝึกทักษะการแปรมือฆ้องเป็นทำนองหลักของเครื่องสายต้องเริ่มจากเพลงประเภทดำเนินกลอนในอัตราจังหวะสองชั้น สืบเนื่องจากเพลงประเภทดำเนินกลอนในอัตราจังหวะสองชั้นเป็นกลุ่มเพลงที่มีการบรรเลงทางทำนองเพลงเป็นประโยคสั้น ๆ ไม่ซับซ้อน มีสำนวนของเพลงค่อนข้างกระชับ มีกลุ่มเสียง ที่ชัดเจนเหมาะสำหรับการนำมาฝึกเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการแปรทำนองในขั้นต้น การนำเพลงเรื่องเพลงฉิ่งพระฉันท (ส่วนต้น) เป็นเพลงที่ครูสอนเครื่องสายนำมาฝึกเพื่อความเข้าใจในการเรียนรู้ทำนองหลักกับการแปรทำนองของเครื่องสายประกอบด้วย 5 เพลง ดังนี้

1. เพลงต้นเพลงฉิ่ง สองชั้น

ท่อน 1

_ _ _ ฟ	_ _ ช ช	_ _ _ ล	_ _ _ ช ช	ฟ _	ฟ ฟ _ _	ช ช _ _	ล ล _ คั
_ _ _ ฟ	_ ช _ _	_ _ _ ล	_ ช _ _	ฟ _	_ _ _ ช	_ _ _ ล	_ _ _ ค

_ _ _ ล	_ _ คํ คํ	_ _ _ ร	_ _ คํ คํ	_ ฟ _ _	ฟ ฟ _ _	ซซ _ _	ล ล _ คํ
_ _ _ ม	_ ค _ _	_ _ _ ร	_ ค _ _	_ ฟ _ ฟ	_ _ _ ซ	_ _ _ ล	_ _ _ ค

_ _ ซ ล	คํ _ ร	_ คํ _ ล	_ ซ _ ฟ	ล คํ _	ล ซ _ _	_ _ _ _	ซ ฟ _ ซ
ฟ _ _	_ ค _ ร	ค _ ล	_ ซ _ ฟ	_ _ _ ซ	_ _ ฟ ร	_ ค _ ร	_ ค _ ร

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ _ _ ฟ	_ ซ ซ ซ	_ _ _ ล	_ ซ ซ ซ	_ _ ฟ	_ _ ซ	_ _ _ ล	_ _ _ คํ
---------	---------	---------	---------	-------	-------	---------	----------

_ _ _ ล	_ คํ คํ คํ	_ _ _ ร	_ คํ คํ คํ	_ _ ฟ	_ _ _ ซ	_ _ _ ล	_ _ _ คํ
---------	------------	---------	------------	-------	---------	---------	----------

_ ฟ ซ ล	_ คํ _ ร	คํ _ ล	_ ซ _ ฟ	_ ล คํ ซ	ล ซ ฟ ร	_ ค _ ร	_ ฟ _ ซ
---------	----------	--------	---------	----------	---------	---------	---------

กลับต้น

ท่อน 2

ล	ล	ซ	ล	คํ	ร	ม	ม	ม	ม	ร	ร	คํ	คํ	ล
ล	ม	ฟ		ค	ร	ม	ซ	ม	ร		ค		ม	

_ _ ซ ล	คํ _ ร	_ คํ _ ล	_ ซ _ ฟ	_ ล คํ _	ล ซ _ _	_ _ _ _	ซ ฟ _ ซ
_ ฟ _	_ ค _ ร	_ ค _ ล	_ ซ _ ฟ	_ _ _ ซ	_ _ ฟ ร	_ ค _ ร	_ ค _ ร

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ _ _ ล	_ ล ล ล	_ ฟ ซ ล	_ คํ _ ร	_ ม _ ซ	_ ม _ ร	_ _ _ คํ	_ _ _ ล
---------	---------	---------	----------	---------	---------	----------	---------

_ ฟ ซ ล	_ คํ _ ร	_ คํ _ ล	_ ซ _ ฟ	_ ล คํ ซ	ล ซ ฟ ร	_ ค _ ร	_ ฟ _ ซ
---------	----------	----------	---------	----------	---------	---------	---------

กลับต้น

ท่อน 3

_ คํ _ ร	คํ _ ล	_ _ ซ ซ	_ ล _ คํ	_ _ ร ร	_ คํ _ ล	_ _ ซ ซ	_ ล _ คํ
_ ค _ ร	_ ค _ ม	ร _	_ ม _ ค	_ ร _	_ ค _ ม	_ ร _	_ ม _ ค

_ ช ล	_ คื ร์	_ คื ล	_ ช ฟ	_ ล คื	ล ช _	_ _ _	ช ฟ _ ช
_ ฟ _	_ ค ร์	_ ค ล	_ ช ฟ	_ _ ช	_ ฟ ร์	_ ค ร์	_ ค ร์

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ คื ร์	_ คื ล	_ ช	_ ล คื	_ ร์ ร์ ร์	_ คื ล	_ _ ช	_ ล คื
---------	--------	-----	--------	------------	--------	-------	--------

_ ฟ ช ล	_ คื ร์	_ คื ล	_ ช ฟ	_ ล คื ช	ล ช ฟ ร์	_ ค ร์	_ ฟ ช
---------	---------	--------	-------	----------	----------	--------	-------

กลับต้น

ท่อน 4

_ ม _	_ ร์ ฟ	_ _ ฟ	_ ช ล	_ ล _	_ ช ล	_ _ ล	_ คื _
_ _ ร์ ค	_ _ _	_ ค _	_ ฟ _	_ ช ฟ	_ _ _	_ ช _	_ _ ล

_ ช ล	_ คื ร์	_ คื ล	_ ช ฟ	_ ล คื	ล ช _	_ _ _	ช ฟ _ ช
_ ฟ _	_ ค ร์	_ ค ล	_ ช ฟ	_ ช	_ ฟ ร์	_ ค ร์	_ ค ร์

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ ม ร์ ค	_ ร์ ฟ	_ ค ฟ	_ ฟ ช ล	_ ล ช ฟ	_ ช ล	_ ช ล	_ คื ล
----------	--------	-------	---------	---------	-------	-------	--------

_ ฟ ช ล	_ คื ร์	_ คื ล	_ ช ฟ	_ ล คื ช	ล ช ฟ ร์	_ ค ร์	_ ฟ ช
---------	---------	--------	-------	----------	----------	--------	-------

2. เพลงสามเล่า สองชั้น

ท่อน 1

_ _ _ ล	_ _ คํ คํ	_ _ _ ร	_ _ คํ คํ	_ _ ร ร	_ มี่ _ ร	_ คํ _ ล	_ คํ _ ร
_ _ _ ม	_ ค _ _	_ _ _ ร	_ ค _ _	_ ร _ _	_ ม _ ร	_ ค _ ม	_ ค _ ร

_ มี่ _ มี่	_ มี่ _	ร ร _ _	คํ คํ _ ล	_ ซ คํ	_ ร _ มี่	_ มี่ _ มี่	_ ร _ คํ
_ ม _ ซ	_ ม _ ร	_ _ _ ค	_ _ _ ม	_ ร ค	_ ร _ ม	_ ซ _ ม	_ ร _ ค

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ _ _ ล	_ คํ คํ คํ	_ _ _ ร	_ คํ คํ คํ	_ ร ร ร	_ มี่ _ ร	_ คํ _ ล	_ คํ _ ร
---------	------------	---------	------------	---------	-----------	----------	----------

_ มี่ _ ซ	_ มี่ _ ร	_ _ _ ค	_ _ _ ล	_ ซ คํ	_ ร _ มี่	_ ซ _ มี่	_ ร _ ค
-----------	-----------	---------	---------	--------	-----------	-----------	---------

กลับต้น

ท่อน 2

_ _ ฟ	_ ซ ซ	_ _ _ ล	_ _ ซ ซ	_ _ _	_ ล _ ล	_ _ ฟ ฟ	_ ซ _ ล
_ _ _ ฟ	_ ซ _ _	_ _ _ ล	_ ซ _ _	_ _ _ ล	_ _ _	_ ฟ _ _	_ ซ _ ล

_ คํ _ ร	_ คํ _	_ ล _	_ ซ ซ _ ฟ	_ ค _ ฟ	_ ซ _ ล	_ ซ _	_ ล _ ซ
_ ค _ ร	_ ค _ ล	_ _ _ ซ	_ _ _ ฟ	_ ซ _ ฟ	_ ซ _ ล	_ ซ _ ล	_ _ _ ซ

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ _ _ ฟ	_ ซ ซ ซ	_ _ _ ล	_ ซ ซ ซ	_ _ _ ล	_ ล ล ล	_ ค _ ฟ	_ ซ _ ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

_ คํ _ ร	_ คํ _ ล	_ _ _ ซ	_ _ ฟ	_ ค _ ฟ	_ ซ _ ล	_ ร _ ค	_ ล _ ซ
----------	----------	---------	-------	---------	---------	---------	---------

กลับต้น

ท่อน 3

_ _ ค ร	_ ฟ _ ซ	_ ล _ ซ	_ ฟ _ ร	_ ร _	_ ค ค _	_ ร ร _	_ ฟ ฟ _ ซ
_ ล _	_ ฟ _ ซ	_ ล _ ซ	_ ฟ _ ล	_ ล _ ซ	_ _ _ ล	_ _ _ ฟ	_ _ _ ซ

_ ค ร	_ ฟ _ ช	_ ถ _ ช	_ ฟ _ ร	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ คื _ ถ	_ ช _ ฟ
_ ถ _ _	_ ฟ _ ช	_ ถ _ ช	_ ฟ _ ถ	_ ช _ ฟ	_ ช _ ถ	_ ค _ ถ	_ ช _ ฟ

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ ถ ค ร	_ ฟ _ ช	_ ถ _ ช	_ ฟ _ ร	_ ค _	_ ร	_ _ ฟ	_ _ ช
---------	---------	---------	---------	-------	-----	-------	-------

_ ถ ค ร	_ ฟ _ ช	_ ถ _ ช	_ ฟ _ ร	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ คื _ ถ	_ ช _ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------

กลับต้น

3. เพลงถอยหลังเข้าคลอง สองชั้น

ท่อน 1

_ คื	_ ร ร	_ ม	_ ร ร	_ ม ร	_ คื _ ถ	_ คื _ ช	_ ถ _ คื
_ ค	_ ร	_ ม	_ ร	_ ม ร	_ ค _ ม	_ ค _ ร	_ ม _ ค

_ คื	_ คื	_ ถ	_ ถ	_ ร	_ คื	_ ช ถ	_ คื
_ ค	_ ถ	_ ค	_ ค	_ ค	_ ช ฟ	_ ฟ	_ ช ถ

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ คื	_ ร ร ร	_ ม	_ ร ร ร	_ ม ร	_ คื _ ถ	_ คื _ ช	_ ถ _ คื
------	---------	-----	---------	-------	----------	----------	----------

_ คื	_ คื คื คื	_ ถ	_ ถ ถ ถ	_ ร คื ถ	_ คื ถ ช ฟ	_ ฟ ช ถ	_ ช ถ คื ช
------	------------	-----	---------	----------	------------	---------	------------

กลับต้น

ท่อน 2

_ ค ร	_ ฟ _ ช	_ ถ _ ช	_ ฟ _ ร	_ ร	_ ค ค	_ ร ร	_ ฟ ฟ _ ช
_ ถ _	_ ฟ _ ช	_ ถ _ ช	_ ฟ _ ถ	_ ถ _ ช	_ ค _ ถ	_ ค _ ฟ	_ ช _

_ ค ร	_ ฟ _ ช	_ ถ _ ช	_ ฟ _ ร	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ คื _ ถ	_ ช _ ฟ
_ ถ _	_ ฟ _ ช	_ ถ _ ช	_ ฟ _ ถ	_ ช _ ฟ	_ ช _ ถ	_ ค _ ถ	_ ช _ ฟ

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ ลุ ค ร	_ ฟ _ ช	_ ถ _ ช	_ ฟ _ ร	_ _ ค	_ _ ร	_ _ ฟ	_ _ ช
----------	---------	---------	---------	-------	-------	-------	-------

_ ลุ ค ร	_ ฟ _ ช	ถ _ ช	_ ฟ _ ร	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ คื _ ถ	_ ช _ ฟ
----------	---------	-------	---------	---------	---------	----------	---------

กลับต้น

4. เพลงจระเข้ขวางคลอง สองชั้น

ท่อน 1

_ _ _ _	_ ฟ _ ฟ	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ _ _ _	_ ถ _ ถ	_ ฟ ฟ	_ ช _ ถ
_ _ ฟ	_ _ _ _	_ ช _ ฟ	_ ช _ ถ	_ ค _ ถ	_ _ _ _	_ ฟ _ _	_ ช _ ถ

_ _ _ _	_ ถ _ ถ	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ _ ช ถ	_ คื _ ร	_ ร _ ร	_ ร _ คื
_ _ _ ถ	_ _ _ _	_ ฟ _ ฟ	_ ช _ ถ	_ ฟ _ _	_ ค _ ร	_ ช _ ฟ	_ ร _ ค

_ _ _ _	_ คื _ คื	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ _ _ _	_ ถ _ ถ	_ ฟ ฟ	_ ช _ ถ
_ _ _ ค	_ _ _ _	_ ช _ ฟ	_ ช _ ถ	_ _ _ ถ	_ _ _ _	_ ฟ _ _	_ ช _ ถ

_ ร _ _	_ ค ค _	_ ร ร _	_ ฟ ฟ _	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ คื _ ถ	_ ช _ ฟ
_ ถ _ ช	_ _ _ ถ	_ _ _ ฟ	_ _ ช	_ ช _ ฟ	_ ช _ ถ	_ ค _ ถ	_ ช _ ฟ

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ _ _ ฟ	_ ฟ ฟ ฟ	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ _ _ ถ	_ ถ ถ ถ	_ ฟ ฟ ฟ	_ ช _ ถ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

_ _ _ ถ	_ ถ ถ ถ	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ ฟ ช ถ	_ คื _ ร	_ ช _ ฟ	_ ร _ คื
---------	---------	---------	---------	---------	----------	---------	----------

_ _ _ คื	_ คื คื คื	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ _ _ ถ	_ ถ ถ ถ	_ ฟ ฟ ฟ	_ ช _ ถ
----------	------------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

_ _ _ ค	_ _ _ ร	_ _ ฟ	_ _ ช	_ ค _ ฟ	_ ช _ ถ	_ คื _ ถ	_ ช _ ฟ
---------	---------	-------	-------	---------	---------	----------	---------

กลับต้น

ท่อน 2

_ ค ร	_ ฟ _ ช	_ ล _ ช	_ ฟ _ ร	_ ร _	ค ค	ร ร _	ฟ ฟ _ ช
_ ล _	_ ฟ _ ช	ล _ ช	_ ฟ _ ล	_ ล _ ช	_ _ ล	_ _ ฟ	_ _ ช

_ ค ร	_ ฟ _ ช	_ ล _ ช	_ ฟ _ ร	_ ค ฟ	_ ช _ ล	_ ค _ ล	_ ช _ ฟ
ล _	_ ฟ _ ช	_ ล _ ช	_ ฟ _ ล	_ ช _ ฟ	_ ช _ ล	_ ค _ ล	_ ช _ ฟ

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ ล ค ร	_ ฟ _ ช	_ ล _ ช	_ ฟ _ ร	_ ค	_ ร	_ ฟ	_ ช
---------	---------	---------	---------	-----	-----	-----	-----

_ ล ค ร	_ ฟ _ ช	_ ล _ ช	_ ฟ _ ร	_ ค _ ฟ	_ ช _ ล	_ ค _ ล	_ ช _ ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

กลับต้น

5. เพลงส้อยเพลงจิ้ง สองชั้น (ท่อนเดียว)

_ _ _ ร	_ ค _ ค	_ _ _ ร	ล ค	ล ช	_ _ _	ช ฟ _ ช
_ _ ร	_ _ ค	_ _ ร	_ _ ช	_ ฟ ร	_ ค ร	_ ค ร

_ _ _ ร	_ ค _ ค	_ _ _ ร	_ ค _ ฟ	_ ช _ ล	_ ค _ ล	_ ช _ ฟ
_ _ ร	_ _ ค	_ _ ร	_ ช _ ฟ	_ ช _ ล	_ ค _ ล	_ ช _ ฟ

กลับต้น

ทำนองหลักแบบเครื่องสาย

_ _ _ ช	_ ล	_ ค	_ _ ร	_ ล ค ช	ล ช ฟ ร	_ ค ร	_ ฟ _ ช
---------	-----	-----	-------	---------	---------	-------	---------

_ _ _ ช	_ ล	_ ค	_ _ ร	_ ค _ ฟ	_ ช _ ล	_ ค _ ล	_ ช _ ฟ
---------	-----	-----	-------	---------	---------	---------	---------

กลับต้น